

Dano de Breino įrašas užrašų sąsiuvinyje

Utrechtas, 1899 metų birželio 9-oji

Kiekvieną kartą įkvėpdami ką nors
užuodžiam. Bet per gyvenimą tvirtai įsitikinau
vienu dalyku: kvapai dažnai apgauna.

Vos ką nors užuode prisimename akimirka
kada jutome tą kvapą anksčiau, ir aromatas
sukelia tada patirtus jausmus. Tie jausmai
mus užvaldo dar protui nespėjus sureaguoti
į neregimą kvapą. Ir kaip tik dėl to kvapai
gali neįtikėtinais stipriai mus paveikti. Jų
galia kur kas stipresnė, nei suvokia žmogus.
Bet niekas nežino štai ko: kvapai žadina ne
tik prisiminimus. Jie gali pažadinti kai kurių
iš mūsų išskirtinius gebėjimus, kurių tiesą
sakant, net neturėtų būti. Ir nors tie gebėjimai
stulbinami, jie man visuomet kelia ir rūpesčių.
Kas, jei yra daugiau tokių kaip aš žmonių?
Kas, jei jie naudojami savo gebėjimais?
Kas, jei ir aš pats pasiduosiu pagundai
nederamai pasinaudoti savo gebėjimu?

1

Mano nosį pasiekė pažįstamas kvapas, kurio čia neturėtų būti. Toks lyg mažumėlę paplėkusios žemės. Stovėjau šiltnamio tarpduryje, ranka vis dar uždėta ant varinės rankenos. Tas kvapas tvyrojo priešais lyg kokia siena, norinti mane sulaikyti. Gerai pažįstu šį kvapą – jis reiškia nemalonumus. Tas kvapas man priminė Vilemą Boerą, senąją mūsų sodininką, o tai blogas ženklas.

Man už nugaros kažkas tapsėjo žvyruotu takeliu. Atsisukusi pamačiau atlekiant Matį.

– Ei, Liuse, palauk! – sušuko jis ir sustojo per tris žingsnius nuo manęs.

Matis plačiai nusišypsojo – pernelyg plačiai, ir per vėlai pamačiau, kad traukia iš už nugaros rudai oranžinį stiklinį buteliuką. Stagiai truktelėjo kamštį, šis pokštelėjo ir mus išsyk apsupo oranžinis debesėlis. Ore sukibirškčiavo, mane apakino šviesa. Pakvipo anyžiais ir citrinomis.

– O kaip dėl „Pokyčių dvelksmo“ iš skyriaus, pavadinto „Klaidinantys kvapai“? – paklausė Matis ir vis dar juokėsi, o man jau visur pradėjo kutenti ir niežėti.

Ir ne vien tai – visas kūnas jautėsi it kažkieno rankų minkomas plastilinas. Atrodė, kad gniūžtu, tada viskas vėl išsitempia, lyg kas už rankų ir kojų trauktų į skirtingas puses. Plaštakos, pėdos, netgi veidas staiga ėmė liulėti, tada temačiau žvaigždutes, o oranžinis garo debesėlis aplink mus išnyko.

Nustėrau, nes Mačio priešais mane nebebuvo. Vietoj jo į mane spoksojo jo vyresnis brolis Leonas – jis kvailai išsiviepė ir nusikvatojo.

Nusigandusi pasisukau į šiltnamio stiklus ir mėginau įžiūrėti juose savo atvaizdą. Kažkodėl atrodžiau aukštesnė nei įprastai. Kojos apautos sunkiais darbiniais batais, į blauzdas plakasi kombinezono

klešnės – šis apdaras irgi ne mano. Persibraukiau pirštais per galvą ir aptikau tai, ko ir bijojau, – riebaluotą beisbolininko kepuraitę, užmaukšlintą ant žilų garbanų. Paprastai mano plaukai šviesiai rusvi ir lygūs, *lygutėliai it svogūnų laišakai!* O ir mano plaštakos dabar kitokios – kažkokios milžiniškos. Tai vyro rankos! *Seno vyro rankos!* Išpylė karštis supratęs, į ką Matis mane pavertė.

Atrodžiau kaip *Vilemas!*

– Kas čia dabar? – Mano balsas buvo žemas ir toks pat niurzgus kaip senojo sodininko.

Piktai nusiplėšiau kepuraitę nuo galvos ir sviedžiau ją į Matį, kuris leipo juokais ir vis dar atrodė kaip tas kvėša Leonas.

– Ei, nagi! Tai linksmiausias kvapas iš visų. Mudu su Benu vakar jį radom Kvapų vaistinėje. – Matis užkimšo oranžinį buteliuką ir įsikišo į kišenę. – Nuo jo imi atrodyti kaip tas, apie kurį tuo metu galvoji. Nors pasiusk, ar ne? – Matis nusiviepė, ir atsidusau pamačiusi, kad jis pamažu atvirsta į save. – Nežiūrėk taip piktai!

Sukryžiauvau rankas ant krūtinės.

– Aš visai nežiūriu piktai!

– Žiūri žiūri! – Matis priėjo arčiau ir kumštelėjo man į žastą. – Juk negalėjau žinoti, kad galvoji apie

Vilemą. Būčiau lažinęsis, kad veikiausiai galvoji apie kaimynų berniuką.

Dabar jau ir mano veidą nutvieskė šypsny.

– Aha? O apie kurį iš dviejų kaimynų berniukų?

– Na, apie tą dailųjį, savaime suprantama! – Matis mirkstelėjo ir pražygiavo pro mane.

– Tą kvėšą? – šuktelėjau jam pavymui.

Matis kilstelėjo antakį ir pasipiktinęs brūkstelėjo sau per tamsias garbanas.

– Ką? Tikiuosi, tu ne rimtai? Leonas dailus? Dar niekad neteko to girdėti.

Patyliukais džiaugiausi, kad pavyko atsikeršyti, ir taip pat kumštelėjau Mačiui į žastą.

– Nagi, prie darbo! Mes gi seniai turėjom būt apačioj. Mūsų jau tikrai laukia.

Bet Matis nesiskubino.

– Ar tau tikrai atrodo, kad Leonas dailus?

Užverčiau akis ir nuėjau į šiltnamį. Štai dabar prisiminiau, kodėl galvojau apie Vilemą, ir atsisukau į Matį.

– Negi tu neužuodi?

Matis įkvėpė troškaus šiltnamio oro, bet tik gūžtelėjo pečiais.

– Nea. Ką turėčiau užuost?

Uždariusi paskui mus šiltnamio duris dar sykį įkvėpiau. Keista, dabar nieko nebejaučiu. Tasai

sunkus troškus kvapas išsisklaidė, o gal Matis savo kvailu pokštu su „Pokyčių dvelksmu“ jį užgožė. O gal aš jį tik įsivaizdavau? Pastaruoju metu dažnai sapnuodavau Vilemą ir tai, kas nutiko vasarą, tad veikiausiai jau viskas man jį primena. Tikrai, taip ir bus!

– Pasirodė, kad užuodžiu drėgną žemę, – pasakiau. – Na, žinai. Todėl ir atrodžiau kaip Vilemas. Netgi pamaniau, kad jis sugrižo.

Mačio šypsena sustingo veide.

– Netikiu. Vilemas negali lyg niekur nieko sugrižti. Net jei ir grįžtų, neabejoju, nesiryžtų leisti į Kvapų vaistinę. Pirmą, tikrai gali tikėtis, kad Hanė viską nuo jo suslėpė. Ji netgi spynas pakeitė. Antra, Vilemas juk žino, kad galime prieš jį panaudoti vaistinės kvapus.

Surūgusi vyptelėjau. Ar įsivaizduojamas, ar ne, bet tas kvapas kėlė man nerimą. Juk tai Vilemas vos prieš kelias savaites sukėlė tiek sąmyšio, kad ne tik mano tėvai viską – absoliučiai viską – pamiršo, bet ir daugybė kitų žmonių prarado atmintį. Jei jau ko bijau, tai to baisaus seno sodininko, kurį tik neseniai vargais negalais iš čia išvijom.

Mudu su Mačiu atsargiaiėjome tarp lysvių ir vazonų, stengdamiesi nepakliūti į kvapų spąstus, kuriuos Hanė buvo paspendusi Vilemui. O jie tikrai klastingi.

Ir vis dėlto neturėčiau pamesti sveiko proto! Juk iš esmės Matis teisus. Taigi nustūmiau mintis apie Vilemą į šalį ir susitelkiau į tai, ko ketinome imtis.

Aplink mus vešantys augalai jau nusiteikę vasaros pabaigai. Ant žemės vyto nukritę žiedai. Man patiko šitas senutėlis šiltnamis, pilnas gėlių ir žolynų, su aukštomis, klubus siekiančiomis lysvėmis ir puošnėmis gėlėmis moliniuose vazonuose.

Šis stiklinis pastatas neįprastas. Ne tik todėl, kad labai senas, bet ir dėl to, kad kone tokio pat dydžio kaip aplinkiniai namai. Jis pastatytas už „Evijos“ vilos – gandais apipinto mūsų namo, pastaruojų metu minusio vieną mįslę po kitos. Dar neseniai mūsų atsikraustymas čionai man atrodė pasaulio pabaiga. Bet po viso to, kas nutiko vasarą, galvojau visiškai kitaip. „Evijos“ vila ne tik apvertė mano gyvenimą aukštyn kojom, tai ir didžiausia galinti ištikti laimė.

Anksčiau dažnai jausdavausi nejaukiai, nemėgau šnekėtis su nepažįstamais žmonėmis, buvau tokia drovi. Bet kai sukūriau pirmąjį stebuklingą kvapų mišinį, keičiantį visa, kas įmanoma, pasidarė aišku, kad ir pati galiu šį tą šiame gyvenime pakeisti. Tai didingas, niekada anksčiau nepatirtas jausmas.

Ir čia nieko nepadarys net daugybė kaimynų, kurie, ko gero, nuo tada, kai pastatyta „Evijos“ vila, pasakoja

apie ją keistas istorijas. Aišku, ne be priežasties. Tik kaimynai šio namo kaip reikiant nepažįsta.

Užtat ir sklando visokiausi gandai: apie neva anksčiau čia gyvenusius senus raganius, apie šurpius alchemikų susitikimus. O kur dar istorijos apie vaiduoklius. Žinoma, visa tai paistalai, bet mūsų griuvena iš tiesų slepia paslaptį. Tokią neįtikėtiną, kad nuo smalsių žvilgsnių ji slepiama giliai po pastatais. Ir kaip tik į šią slėptuvę dabar mudu su Mačiu pėdinom. Tarp palmės ir lenkto ginkmedžio smukau į įrankių sandėliuką. Durys tik privertos, tad abu su Mačiu įlindom vidun. Tie, kurie dar nėra matę „Evijos“ vilos ir jos šiltnamio iš vidaus, nustebtų. O mums tai jau seniai normaliausias pasaulyje dalykas. Pasilenkiau ir truktelėjau svirtį, paslėptą tarp daugybės tuščių vazonų, grėblių ir kastuvų. Akmens plokštės po mūsų kojomis sucypė ir sujudėjo.

Iš pradžių ėmėme suktis ratu tarsi karuselėje. Siena su grėbliais ir kastuvais dabar buvo nebe priešais mus, o už mūsų, aš pirma pakopa po pakopos nušokavau priekyje atsivėrusiais laiptais žemyn.

Nusileidusi į apačią koridoriuje pirmiausia, kaip visad, mirktelėjau Danui de Breinui, 1869 metais įkūrusiam Kvapų vaistinę, – jis žvelgė į mus iš daugybės nespaltotų nuotraukų. Nuskubėjau prie durų koridoriaus gale. Už jų jau girdėjau pažįstamą savo

mažojo broliuko Beno balsa. Stumtelėjau medines duris ir sekundeį užsimerkiau, kad mane pasveikintų ypatingas įvairių kvapų mišinys. Kai atsimerkiau, priešais akis sumirguliavo lentynose stovintys žaižaruojantys ir purslojantys buteliukai. Štai kokia ta „Evijos“ vilos paslaptis – Kvapų vaistinė!

– Sveiki! – sušuko Matis ir nuėjo pro mane prie medinio darbatalio, kur jau stovėjo Hanė su Benu.

– Štai pagaliau ir jūs čia. – Hanė nusišypsojo, prie jos akių susimetė daugybė smulkių raukšlelių. – Tai jau galim pradėt!

2

Šiandien tvarkymosi diena. Pastarosiomis savaitėmis, kai Vilemas nebešeimininkauja Kvapų vaistinėje ir pagaliau dingo iš miestelio, Hanė mums viską čia, apačioje, rodė. Nors Hanė van Velden pardavė mano tėvams didžiąją „Evijos“ vilos dalį ir pati dabar gyvena tarsi kokia nuomininkė šalia besiglaudžiančiame tarnų būste, ji yra tikroji teisėta Kvapų vaistinės paveldėtoja. O nuo tada, kai

